

П'ята річниця отворення Укр. Роб. Дому в Вінніпегу

The Provincial
Library
City

ПРОЛЕТАМ ВСІХ КРАІН, ЄДНАТЕСЯ!

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ

UKRAINIAN LABOR NEWS

Адреса:
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St.,
Winnipeg, Man., Canada.

Виходить два рази на тиждень — в середу і суботу. — Published semi-weekly — on Wednesday and Saturday.

Address:
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St.,
Winnipeg, Man., Canada.

РІК VI.

Ч. 16.

СУБОТА, 23. ЛЮТОГО 1924.

WINNIPEG, MAN.

SATURDAY, FEBRUARY 23rd, 1924.

No. 16.

VOL. VI.

АВСТРІЯ ВИЗНАЛА РАДЯНСЬКІ РЕПУБЛІКИ

АВСТРІЯ Є ЧЕТВЕРТОЮ ДЕРЖАВОЮ, ЩО ПРОТЯГОМ ЦЕГО МІСЯЦЯ ВИЗНАЛА РАДЯНСЬКИЙ СОЮЗ.

МОСКВА, 21. лютого. — Народний комісаріат закордонних справ отримав відомість, що австрійське правительство визнало de jure Союз Соціалістичних Радянських Республік.

Австрія є четвертою з ряду європейської державою, що протягом цього місяця визнала правительство Союзу Соц. Рад. Республік. Австрійське правительство ще минулого року передало в розпорядність радянської місії у Відні величавий будинок бушної російської амбасди. Воно заключило також торговельний договір з Радянськими Республіками.

Повноважним представником Союзу Соц. Рад. Республік у Відні є тепер Михайло Левіцький, бувший представник Радянської України в Празі. Хто буде радянським амбасадором в Австрії, покищо невідомо.

ЮРЕНЕВ ІМЕНОВАНИЙ РАДЯНСЬКИМ АМБАСАДОРОМ ДО РИМУ

РИМ, 19. лютого. — Римські газети сповідають, що М. Юренев з'явився назначений радянським амбасадором до Італії. Юренев був перше міністром публичних робіт. Пізніше він був радянським представником в Латвії.

СУН-ЯТ-СЕН ПЛАНУЄ УТВОРИТИ РАДЯНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО В ПРОВІНЦІ КВАНГ-ТУНГ.

ГОНГ КОНГ, Хіні, 19. лютого. — Вся хінська преса підчеркує донесення, що Сун Ят Сен, диктатор полудневих Хін, рішив прийняти радянську форму правління для провінції Кванг-Тунг, націоналізуючи землі і великі підприємства.

Газети подають, що Сун Ят Сен рішив підняти такий крок після того, як відбув конференцію з радянським представником з Москви, який обіцяв фінансову підтримку для нового правительства.

Чужинські колонії в Гонг Конг і Кантоні не є заармювані цими вістками. Вони пригадують собі демонстрацію альянської флотії минулого грудня, яка привезла Сун Ят Сена залишити його погрози щодо захоплення цлових урядів.

ДОКОВІ РОБІТНИКИ В АНГЛІ ВИГРАЛИ СТРАЙК.

Добилися від працьодавців два шіліґи на день підвижки.

ЛОНДОН, 21-го лютого. — Страйк британських докових робітників з'явився полагожденій сьогодні.

Пологодження страйку уважають за побіду прем'єра Рамсея МакДоналда.

Робота розпочинається, коли робітничі делегати приймуть умови, на які згодилися їхні провідники в наслідок інтервенції робітничого правительства.

Як що делегати ратифікують угоду, страйкері дозволять в п'ятницю забирати споживчі артикули знад берега, однак загальне розпочаття роботи не наступить скорше як в понеділок.

Після тайної конференції в середу працьодавці пристали на домагання робітників, які ждали 2 шіліґи на день підвижки. Вони згодилися також вглянути в справу сталого заняття для робітників.

Конференція делегатів докових робітників в міністерстві праці мусить ініціативу вечером одобрити ці умови, на які згодилися їхні провідники. Провідники є упевнені, що це буде зроблено.

СТРАЙКУЮЧІ МАЙНЕРИ ВЕРТАЮТЬ ДО ПРАЦІ.

НЮ ГЛЕСГО, Н. С., 20. лютого. — Майнери Стеллартону, останні з майнерів в Новій Шкотії, що були проти при-

няття недавно заключеної угоди з компанією, рішили вчора вечером, що хоч вони не годяться на угоду, то повернуться до роботи або так скоро, як управа буде готова отворити майни.

Майнери не ховалися зі своїм нездоволенням з угоди, однак уважали за ліпше повернутися до роботи, ніж наражатися на відбрана чартеру провізійно-екзекутивною "Злучених Майнерів Америки".

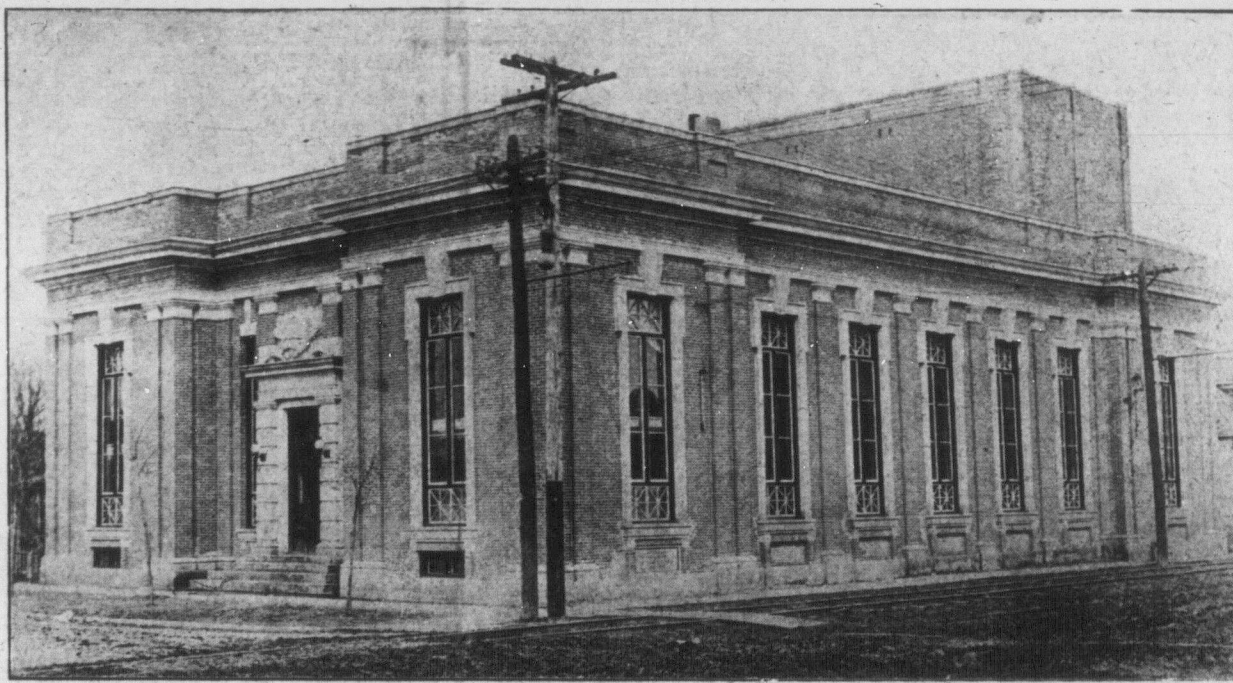
ПРИМІРНА СОЛІДАРНІСТЬ МАЙНЕРІВ.

КЕЛГАРИ, Алта., 20. лютого. — Около треста майнерів, працюючих для Мавтейн Парк Кол Ко., вийшли вчора рано на страйк і на спеціальнім мітингу льокальної юнії рішено остати на страйку доки до чоловік, який є причиною страйку, не буде відправлений з компанійної служби.

Тим чоловіком є один з "босів", який обидив робітника.

В ДРОМГЕЛЕР СВЯТКУЮТЬ ПАМ'ЯТЬ ЛЕНІНА.

КЕЛГАРИ, 19. лютого. — Спеціальна депеша з Дромгелера до газети "Албертан" каже, що тамешні робітники устроїли мітинг в пам'ять помершого Николая Леніна, бувшого прем'єра СРСР.

Український Робітничий Дім в Вінніпегу, який святкує 24. лютого 1924 р. п'яту річницю свого отворення.

ДОМАГАННЯ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗА НА МІЖНАРОДНІЙ КОНФЕРЕНЦІ В РИМІ.

Радянський делегат Беренс жадає, щоби С.С.Р.Р. було дозволено мати флоту о 400.000 тон поємности.

РИМ, 21. лютого. — Домагання російського делегата віцеадмірала Беренса, щоби Росії було дозволено мати воєнну флоту о 400.000 тон поємности, викликало замішання на міжнародній конференції для морських розоружень.

За старанням "Ліги Націй" зібралися тут морські експерти 15 держав, щоби випрацювати угоду, яка поширила биточки Вашингтонського договору про морські розоруження на всі держави світа.

Беренс в довгій промові заявив, що в той час як Росія є теоретично схильна прийняти всяке зменшення, вона не може зречися свого права уоружуватися в теперішніх обставинах з огляду на неусталений стан Європи.

Колі його запитано, яку мінімум поємність Росія прийняла би, Беренс відмовився змінити своє число. Відповіли делегати старалися нахилити його до прийняття 100.000 тон поємности для Росії, однак це їм не вдалося.

Домагання еспанського делегата Де Лягаза.

Становище Еспанії викликає також занепокоєння. Конрадмірал Де Лягаз, еспанський делегат, домагається, щоби збільшити поємність для Еспанії, а французький делегат сильно противиться цьому домаганню.

З дотеперішнього ходу нарад видно, що конференція йде в напрямі розбиття.

На конференції є заступлені такі держави: Англія, Франція, Росія, Бразилія, Аргентина, Італія, Японія, Швеція, Данія, Еспанія, Голандія, Норвегія, Чиле, Греція і Туреччина.

Радянське правительство заявило через свого представника, що під теперішню пору не може згодитися на зменшення своєї флотії. На оправдання свого становища воно подає такі аргументи:

1) Радянське правительство мусить мати охорону на 4-ох морях: Балтійським, Чорним і Каспійським та на Тихім океані; всі вони географічно далеко від себе відокремлені і заходять потреба держати на кождім з них окрему флоту для охорони. Силу тих флотів треба оцінювати кожду окрема, беручи під увагу довжину побережя, яке кожда флоту має охоронювати.

2) Радянське правительство не може згодитися на зменшення своєї флотії, не одержавши певних гарантій для свого забезпечення.

Радянський представник віцеадмірал Беренс відмовився дати ближше пояснення відносно жаданих гарантій з огляду на те, що вони є політичного характеру. Як аташе для морських справ, він не вважає себе управним вдатися в дискусію над політичними справами. Беренс заявив однак, що справа таких гарантій мусить бути взята під розвагу на слідуючій конференції, як що С.С.Р.Р. мав би зменшити свої уоруження на морі.

БІЛГОРОД, 20. лютого. — Югославський парламент ратифікував італійсько-югославський договір, на підставі котрого Фіюме переходить дефінітивно до Італії.

ЗАМАХ НА ЛІДЕРА ФРАНЦУЗЬКИХ ФАШІСТІВ.

ПАРИЖ, 21. лютого. — На життя лідера фашистської групи в Франції і близького приятеля Муссоліні, Николая Бонсервізі, виконано сенсаційний замах і він знаходиться тепер в критичнім стані в парижському шпиталі.

Бонсервізі їв обід в однім ресторані і кельнер, який йому услужував, витягнув револьвер і вистріляв в него.

Дві кулі прошили Бонсервізі в плечі і в шию. Заходить побоювання, що його рани будуть фатальні.

ВАШІНГТОН, 21. лютого. — Мексиканська амбасида заявила у виданім в середу комюнікаті, що після побиття повстанців Мексико приходить скоро до нормальности.

СЕСТРА СІЧИНСЬКОГО ВОЛІ ШИБЕНЦЮ.

Сестра Мирослава Сичинського, Емілія Струтинська, яка застрілила минушого року українського попа Василя Стецюка, заявила минушого вівторка, що воліла піти на шибеницю, ніж мала би жити в домі божевільних. Таку заяву вона зложила, коли її сказано, що вона може бути узнана несповною розуму і не ставитися перед судом.

Останнім голосуванням членів комісії по будові пам'ятника Т. Шевченкові в Києві поставлено відкрити пам'ятник на місці бувшого монумента цареві Олександрові ІІ. на перехресті вул. Олександрівської і Хрещатика (випі площа III. Інтернаціоналу).

СТРАЙК БАНКОВИХ РОБІТНИКІВ АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ, 19. лютого. — У правителі і урядовці чотирох найважніших віденських банків вийшли вчора на страйк, щоби добитися більшої платні. Страйк обнімає около 6.500 робітників.

Асоціація банкірів рішила відправити з роботи робітників всіх австрійських банків, як що страйкері не повернуться до роботи. Всіх банкових робітників в Австрії є 40.000.

СТРАЙК ПОШИРИВСЯ НА ЦІЛИЙ КРАЙ.

ВІДЕНЬ, 20-го лютого. — Страйк банкових робітників, який замкнув тут в понеділок чотири найбільші фінансові інституції, поширився вчора на всі банки по цілий Австрії, включаючи державний банк. Страйк обнімає 40.000 робітників. Робітники домагаються більшої платні.

КРОНШТАДТ ПЕРЕІМЕНОВАНО НА "ФОРТ ІЛІЧ".

МОСКВА, 18. лютого. — На внесення заступника народного комісара війни Склянского рішено переіменувати Кронштадт на "Форт Іліч".

Іменем Леніна будуть також названі всі важніші маяки в радянських пристанях.

На предложення Політбюро у всіх наукових інституціях і школах Радянських Республік буде впроваджений новий обовязковий предмет — наука біографії і діяльности Леніна та його доктрин.

Рішено встановити що року три нагороди у висоті 5.000, 3.000 і 1.000 золотих рублів за написання найліпших біографій Леніна.

1919 В П'ЯТУ РІЧНИЦЮ ОТВОРЕННЯ 1924
УКР. РОБ. ДОМУ В ВІННІПЕГУ

ЗАХОДОМ ВІДД. СТВ. УКРАТНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ ДІМ В ВІННІПЕГУ
— відбудеться —

В НЕДІЛЮ, 24. ЛЮТОГО, О ГОДИНІ 8.30 ВЕЧЕРОМ
В УКРАТНСЬКИМ РОБІТНИЧИМ ДОМІ В ВІННІПЕГУ

ВЕЛИЧАВИЙ
КОНЦЕРТ-МІТІНГ

НА ЯНІЙ ЗАПРОШУЄТЬСЯ ВСІХ МІСЦЕВИХ РОБІТНИКІВ І РОБІТНИЦЬ,
ЧЛЕНІВ І ПРИХИЛЬНИКІВ УКРАТНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО ДОМУ.

ВСТУП ЗА ДОБРОВОЇЛЬНИМИ ДАТКАМИ

Приходіть вчасно, коли бажаете застати вільне місце, бо кожною неділю, коли устроюється концерти в Українському Робітничому Домі, много гостей мусить вертати домі іза брану місця.

ПРАЦЯ В УКР. РОБ. ДОМІ В ВІННІПЕГУ ЯК МИ КОЛЕКТУВАЛИ НА УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ ДІМ В ВІННІПЕГУ. (СПОМИН З 1918 РОКУ.)

Український Робітничий Дім в Вінніпегу, будучи головним центром Стіваршенія Української Робітничий Дім, одночасно служив для просвітньо-організаційних цілей українського робітництва в Вінніпегу.

Українські робітники в Вінніпегу найбільше користуються працею при Укр. Роб. Домі в Вінніпегу. Тяжко наскоро подрібно зсумувати все те, що було зроблено на організаційній, культурно-освітній і мистецькій полі в Укр. Роб. Домі в Вінніпегу за минулих п'ять літ.

Скільки зборів різних робітничих товариств в нім відбулося протягом того часу? Скільки прочитано лекцій, зроблено докладів, устроєно пропагандових та виборчих мітингів? Скільки відбулося масових мітингів скликаних в різних справах, як от в справі помочі голодуючим в Радянських Республіках, в справі несення ім технічної допомоги і т. ин. Скільки відбулося різних протестаційних мітингів? Не було майже й одної важкої події в життю й боротьбі робітництва, яка не обговорювалася би публично з платформи Українського Робітничого Дому в Вінніпегу.

Український Робітничий Дім в Вінніпегу є тим життєвим нервом свідомого робітництва, що відчував в собі всі його побіди й поразки і відповідно реагував на них.

Що робив Український Робітничий Дім в Вінніпегу за п'ять літ свого існування на полі української штуки, музики й пісні, про це говорити за себе самі дані. По скромним підрахунку — на сцені Укр. Роб. Дому відіграно за п'ять літ 215 представлень. З того числа — 137 представлень відіграно драматичними силами при самім Українським Робітничим Домі, а 78 силами інших українських драматичних гуртків в Вінніпегу.

Після років ці представлення представляють ся так: В 1919 році відіграно 56 представлень, в 1920 році — 56 представлень; в 1921 році — 37 представлень; в 1922 — 25 представлень; в 1923 році — 34 представлень; а від початку 1924 року до нинішнього дня — 7 представлень.

Концертів за цих п'ять літ улаштувано 69 і то, за винятком двох, всі власними силами співацького і музичних гуртків при Укр. Роб. Домі.

Пісня й музика почали ширше розвиватися в Укр. Роб. Домі тільки від 1921 року, бо коли на 1919 і 1920 р.р. припадає всею лише 10 концертів, то в 1921 році улаштувано вже 13 концертів, в 1922 році — 14 концертів, а в 1923 році — 27 концертів. Від початку 1924 року відбулося вже 5 концертів.

Велике число представлень в перших трох роках, а відтак їх раптове пониження в 1922 році пояснюється тим, що деякі інші українські товариства в останніх роках грали вже у власних будинках. Однак на Укр. Роб. Домі це не тільки не відбилося, але наоборот, освободило сцену для власних сил. Від того часу сцена вечерами почала служити для проб співу, музики, мітингів тільки для драматично-співацького гуртка при Укр. Роб. Домі.

І так ми бачимо: в 1920 році драмгурток Укр. Роб. Дому відіграв 18 представлень; драмгуртки інших товариств відіграли 38 представлень. І за той рік устроєно всею тільки 3 концерти. Коли-ж в 1922 році сцена Укр. Роб. Дому почала служити виключно для власних сил, то в тім році драматично-співацький гурток при У.Р.Д. дав вже 24 представлень і 14 концертів; а в 1923 році розвиває свою працю до 34 представлень і 27 концертів. Або іншими словами — перевищає 1920 рік, коли на сцені Укр. Роб. Дому виступали драмгуртки 7-ох українських товариств.

У всі вище згадані вистави не увійшли такі дрібні підприємства, як розіграви, підчас яких часто відігравалися одноакти, або дрібні концерт-мітинги і т. ин.

В Українським Робітничим Домі є 1.000 крісел. На представлення люди приходять як коли, і як на яке представлення. Це вже залежить від штуки і від часу року. Часами є лише половина салі людей, а часами люди вертають до дому з браку місця. Як що ми хочемо хоч приблизно знати, скільки людей перебувало на представленнях в Укр. Роб. Домі за п'ять літ, ми, на шкоду самим собі, наповним салю на кожне представлення о три чверти.

Значить, на кожне представлення прибуло 750 осіб, а всіх представлень відбулося 215. Це нам говорить, що за п'ять літ представлення в Укр. Роб. Домі відвідало 161.250 осіб.

Концертів за останні лише три роки відбулося 59 і саля завжди була переповнена. Це нам говорить, що концерти музичних і співацьких сил при Укр. Роб. Домі за три роки відвідало около 59 тисяч осіб. А якщо додати 10 концертів з 1919 і 1920 р.р., то всі концерти в якості представлення в Укр. Роб. Домі за п'ять літ відвідало, приблизно 230.250 осіб.

До цього не вчислюється мітингів, лекцій, розігравок і інших підприємств. До цього не вчислюється товариських сходів, що їх є двоє, троє а часами й більше кожного тижня. До цього не вчислюється і місячних зборів різних товариств.

А дівчата? Адже-ж кожного вечера, а деколи й днями відбувається тут школа для поверх двох соток маленьких робітничих диточок. Є діти, що вирости й виховалися при Укр. Роб. Домі. Таксамо кілька разів на тиждень відбуваються проби диточих мандолинових оркестрів.

Як відомо вже читачам, недавно відбувся в Укр. Роб. Домі Пятий З'їзд Стіваршенія Укр. Роб. Дім. Це значить, що в Укр. Роб. Домі відбулося вже п'ять з'їздів українського робітництва й фармерства Канади.

При Укр. Роб. Домі найшла собі приміщення й робітничая преса та література, що є найважливішою й найсильнішою зброєю організованого українського робітництва і бідного фармерства Канади.

І коли-б все це зсумувати — перед нами стане велика, просто колосальна просвітньо-освідомаюча і організаційна праця, пророблена протягом п'ять літ в Укр. Роб. Домі в Вінніпегу для добра українських трудових мас Канади.

Так! Український Робітничий Дім своє завдання виконав! Цілих п'ять літ стояв він на сторожі інтересів українських трудових мас Канади і поза її кордонами. Стояв непохитно як вірний сторож. Ворожі бурі пронеслися над ним і не захитали його вірності тій ідеї, служити якій він був побудований. Ось, недавно на него і на ціле Стіваршенія, яке він репрезентує, вороги старалися кинути брехнями, наклепами, старалися очернити роботу, що в нім провадиться, перед цілим суспільством Канади, старалися навіть піднести його о два поверхи вище — і замовкати. Не поверхами високий Український Робітничий Дім, але ідеєю, якій він служить.

Про Український Робітничий Дім в Вінніпегу знають українські робітники й селяне в Галичині, Буковині і на Рад. Україні. Український Робітничий Дім в Вінніпегу є тим смолоскином, що освітляє трудовим українським масам шлях до кращого майбутнього.

Хай живе Український Робітничий Дім в Вінніпегу!
Хай живуть його молодші сестри — Українські Робітничі Дому в Канаді!

Хай живе Стіваршенія Український Робітничий Дім!

Страшно стало товаришам в Едмонтоні, коли вони довідалися, що українські робітники в Вінніпегу рішили будувати будинок, що має коштувати шість тисяч доларів.
— Страшна сума! — сказали вони.
Тоді і в голову не приходило нікому, що ця будова коштуватиме 72 тисячі доларів.

— Та вже вінніпегські товариші знають, що роблять — рішили Едмонтонці. Рішили і більшість розіслали по роботах, бо це-ж була весна.

А так десь між літом а осіню, саме тоді, як фармерам потрібно було на живна робітників, почали "наші" вертати до "своєї столиці" — Едмонтону. Вернув тоді до Едмонтону і я з Форт МекМорей, куди їздив "добудувати" МекАртуру залізницю, яка недобудована ще й до цього часу.

Товариші в Едмонтоні сказали, що отримали повідомлення, що т. Попович з дружиною в дорозі до Едмонтону і просить, щоби підготувати концерт, або якийсь підприємство для збирання жертв на будову Укр. Роб. Дому в Вінніпегу.

— Треба щось зробити — кажуть товариші — а тут нема з ким. Добре, що хоч ти приїхав — кажуть до мене.
Бачите, "дирігентом" був я в ті часи. Однак мені було не до дирігентства, бо добродій МекАртур що заплатив за роботу, те забрав назад за доставу мене з Форт МекМорей до Едмонтону. Отож співаки на порожній жолудок якийсь не те...

Завдяки "зв'язям" і "проєкції" товаришів, вдалося мені дістати на два тижні роботу — "обфенцовувати" дотом едмонтонський "ексебишен гравнд".

Гаразд. Робота кипить на два фронти: і хор організується і... свині не будуть рити "ексебишен гравнд".

Темно "Гамалію" і просимо бога, щоби Попович задержався на фармах, що хоч тижень, бо "Наш отаман Гамалія" не тільки не "завзятий", але таки дуже поганенький. А нам таки не хочеться вдарити лицем в болото перед вінніпегськими гостями. А до того ми ще й наслушалися, що т-ка Попович — знаменита співак... А у нас — бідненькі два сопрани на цілий хор!

— Кріпійся хлопці! — кажу їм, оную, якими були пообмовували палаші бо шквіра зізла від дроту, аж свистять в повітрі від "дирігованія".
"Гей гей, море гей, Реви скалі домай. Поїдемо в гості".

Здається, що поїдемо ми з своїм "Гамалію" під дурного хату — каже один з співаків.
— "Шарап" — поспіпає на него зі всіх боків. — Крає як ворона!..
Аж ось приїхали й гості. Все в русі. Треба зібрати якнайбільше на будову Укр. Роб. Дому.

Едмонтон завсіди був горою, треба й тепер не піддатися — кажуть хлопці.
Кинить робота цілий тижень: пікік, "Зазуляста Корова", концерт зі всіми додатками, як вибір королеви і т. и.

А в тодішніх умовах таки тяжко було працювати. Товариство Самообразовання — без хати, довкола вороги, шпіони, воєний бочас був.

А все-ж таки наслідок — около 800 доларів на Укр. Роб. Дім в Вінніпегу.

Та на заході Канади світ не сходитьсь киним в Едмонтоні. Є ще й поза Едмонтонем, і там також живуть українські робітники.

Зарядили ми концерт в майнерській місцевості — Кардіф. З едмонтонського хору їду лише я. Приїжджаємо. Лізимо на горішке, під самі банта якогось старого деревляного будинку. Внизу пул-рум. Підлога-стела вложена так, що ми свободно обсервуємо, що робиться в пул-румі.

Зібралось кількадесят робітників і робітниць. Всіляди Стела потріскує, а т-ка Попович співає "Цвітка дрібная молила неньку", відпихаючи від себе якийсь дитинча, що смикало її за спідницю, а ми молимо бога, щоби т-бай-фори не полонилися і ми не полетіли в пул-рум.

Т-ка Попович скінчила і аж легше зітхнула. Черга на мене й Поповича. У нас на програмі дует — "Де ти бродиш моя доле". Лізимо на підвищення... Так, там і підвищення було... і вхопившись руками за банти починаємо:
"Де ти бродиш моя доле"...

Якоб щасливо з неба кризь віконце відсукала доя бідняк сам свої дулі і ми опускаємо п'яту ногу.

Гремить промова... Колекта. А після колекти терет: "Ре-вуть стогнуть гори хвилі". Як ревіли ті гори й хвилі, про це не хочу говорити, але, коли ми — Попович, Поповича і я — вчепившись бантів і одно другого, виводили — "За що бже милосердний нам пошлав ці муки" — виходило досить реально.

Знова в Едмонтоні, Поповичам тяжко загоріла на кір дитина, чотири-літня дівчинка. Далека подорож утруднена.

Рішено: т. Попович сам їде на Бруа, а т-ка Попович лишається в Едмонтоні з хорою дитиною.

Поїхав. А на другий день вернувся. Товариші на Бруа сказали, що вони не від мачу-сниця трясла ними. Мені здавалося, що всі люди дивилися на мої коліна.

Ідь, товаришу, до Бруа, підготуй там хор, а ми пристроїмо дитину в шпиталі і на суботу приїдемо туди також.

Іду. Від середи до суботи маю "підготовити" на Бруа хор. (Бачиш, Кошице, як плається пролетарське мистецтво?)

Зібрався в шельті відділу У.С. Д.П. гурт майнерів і починаємо переводити "анкету", які хто ліни знає. Нічого не входить, бо "кожий хоче своєї".

Присвоюю ролю "диктатора" і пропоную "свою": "лучше було, лучше было не ходить". Згода. За кілька хвилин вся дівчора місцевости Бруа обступила нашу цельту та і собакі не лишилися пасивними і підтягають за нами.

А ми "хором" витинаємо:
"Лучше было, лучше было не ходить, лучше было, лучше было не любить, лучше было, лучше было тай не знать, чим тепер, чим тепер забувати".

Воно й справді може "лучше було тай не знати", чим так співаєм, але "забувати" брудним мешканцям того концерту не так то легко. Коли я через рік приїхав на Бруа з роботи, то англійські підлітки куди-б не йшли, то все співали:
"Бучер бил, бучер бил..."

Так вони "переклали" на англійську мову "лучше було, лучше было".
Але до діла.

В п'ятницю прибуди Попович. Я відрепортував наші "триденні" успіхи. Продемонстрували ми своє "мистецтво", тенорів підірпали ми особую Поповича і в суботу вечером на п'яту ногу майнерської салі.

Концерт випав на причуд гарно. Певно, що Бруа такого не чув ще ні до нас, ні після нас. Крім сольо-співів т-ки Попович і хоральних тонок, троє нас — Попович, я і якийсь грекокатолицький дячок — виконали "ексетет". "Гей на горі там жінці жнуть".

Хоч та пісня розложена на чотири голоси, але ми в трох відіспівали її на шість голосів. Бо "наш" дячок сам співав чотирама голосами, тільки не тим, яким мав співати.

Не можна не згадати про деклямацію, яку виголосив т. О. Ш. Деклямував він щось з творів Руданського і здається деклямував перший раз в життю.

— Ти не знаєш, чи то люди сміялися з моєї деклямації, чи з моїх колін? — питає він мене по концерті. — Чому ти не сказав мені, що таке буває з коліними деклямаціями? Я був би звязав їх, а то якась пропа-сниця трясла ними. Мені здавалося, що всі люди дивилися на мої коліна.

Та як би там не виглядав мистецький бік, який, зрештою, виглядав не так вже але хоч би з того згаду, що між нами була т-ка Попович, але матеріальний успіх прикра-сив недописане мистецтво. Бо на Бруа ми зібрали на Український Робітничий Дім поверхх 700 доларів.

Віхали ми з Бруа. Поповичі співають до Едмонтону — до хорої дитини, яку вони лишили в ізоляційному шпиталі, а я згодився сам повернутися з Едсону на Мавтейн Парк і Брез'ю бречч.

Іду. А в ті часи їздити було не так легко. Всюди треба мати "перміти", регістраційні картки. Я, як "Russian", не мав цих документів, але це мене не спасало.

Якоб мені вдалося "благополучно" дібратись до Кадоміні. З лихом-бідною сколектував я там \$40.00. Сідаю на потяг і думаю вступити ще на Брез'ю бречч. Сів, оглядаюся, а червонокафтанник (поліцай) за плечима.

Глянув він на мене, моргнув, усміхнувся... Я й собі усміхнувся... Треба придержуватись "етикету".

Аж мій червонокафтанник встает, підходить до мене і — Гало!
— Гало!
— Куди їдеш?
— До Едмонтону.
— Звідки?
— З Кадоміні.
— Покажи папери.

А у мене їх чорт має. Хіба, що одна маленька одноразово-регістраційна картка.

Сів добродій коло мене і почав господарити в моїх кишнях без жадної церемонії. Забрав регістраційну, забрав спис жертводавців, переконав контролював колекту, забрав відбитку статута Стів. У.Р.Д. і все так любезно розмовляв зі мною. А на Колспур попросив мене злізти з потягу і "загостити" до него. А від себе по-вів мене до майни, що на 41-й милі. А там представив мені управителя майни як судю, а себе як свідка. І судити мене. Настоячки. І присудили, щоби я заплатив 75 доларів за те, що не працюю. А коли я сказав, що у мене нема стільки грошей, посадили мене в якусь комірчину без вікон.

Тихцем дозичив я в товари-ша і заплатив те, що сколектував в Кадоміні на Укр. Роб. Дім.

— Може поїдеш ще на Нордерг? — питає мене Попович.
— Шур! Але не нині. Я завтра їду до поліції і виберу "пермит", бо знова мене стріне халета.

Попович ще того дня віді-хали до Келгар, а я завтра пішов до поліції за "пермитом". А там до мене:

— Ти хто такий? Покажи документи? Ти чому не працюєш? Ти "I. W. W."?
— Панове, але-ж гляньте на мої палаші — кажу я до них.

Передав мене перший друго-му, другий третьому, а я коло третього в просьбу:
— Позвольте мені хоч зателефонувати.

Позволив. Зателефонував я. Приїхали поручителі, взяли мене. Заплатив \$18.00 за "документи", на основі яких я не маю права опустити Едмонтону протягом 6 місяців.

А ще через пару тижнів заборонено й У.С.Д.П. й "Робочий Народ" і т. Попович також примушений був перервати свою дальшу подорож.

— Що-ж тепер буде з будовою Українського Робітничого Дому в Вінніпегу? — питає самі себе едмонтонські товариші? — І пощо вони починали таку велику й коштовну будову? Коли-б хоч не пропала вся дотеперішня праця?

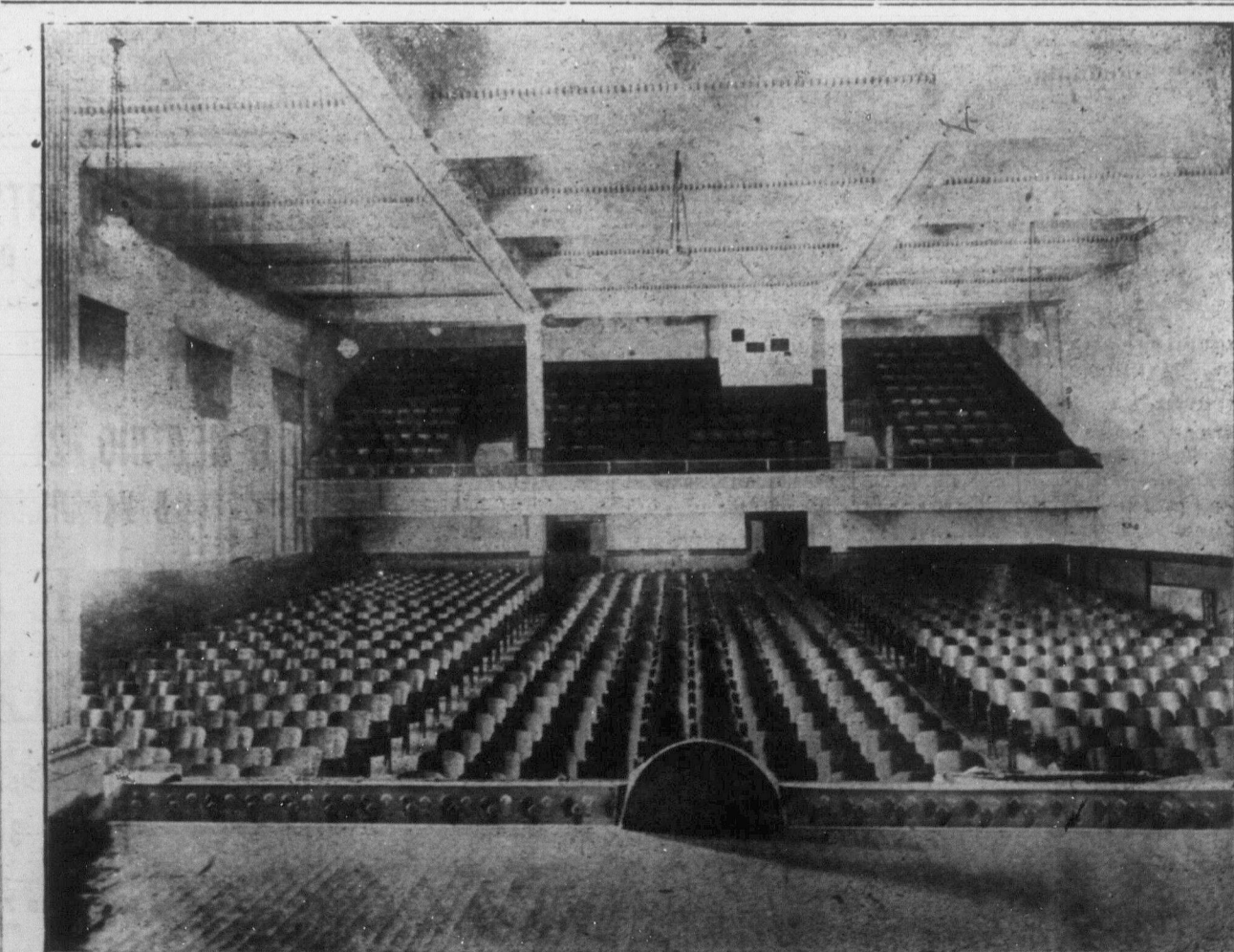
Аж якось в лютім 1919 року отримую т-во Самообразовання лист з Вінніпегу, що відбувається формальне отворення Укр. Роб. Дому.

І з того часу минуло 5 літ! І з того часу десятки робітничих домів відкрили Канаду. І в самім Едмонтоні є гарний Робітничий Дім і в Кардіфі...

Але зі всіх них найкращий, найбільший й найштовтійший Український Робітничий Дім в Вінніпегу.

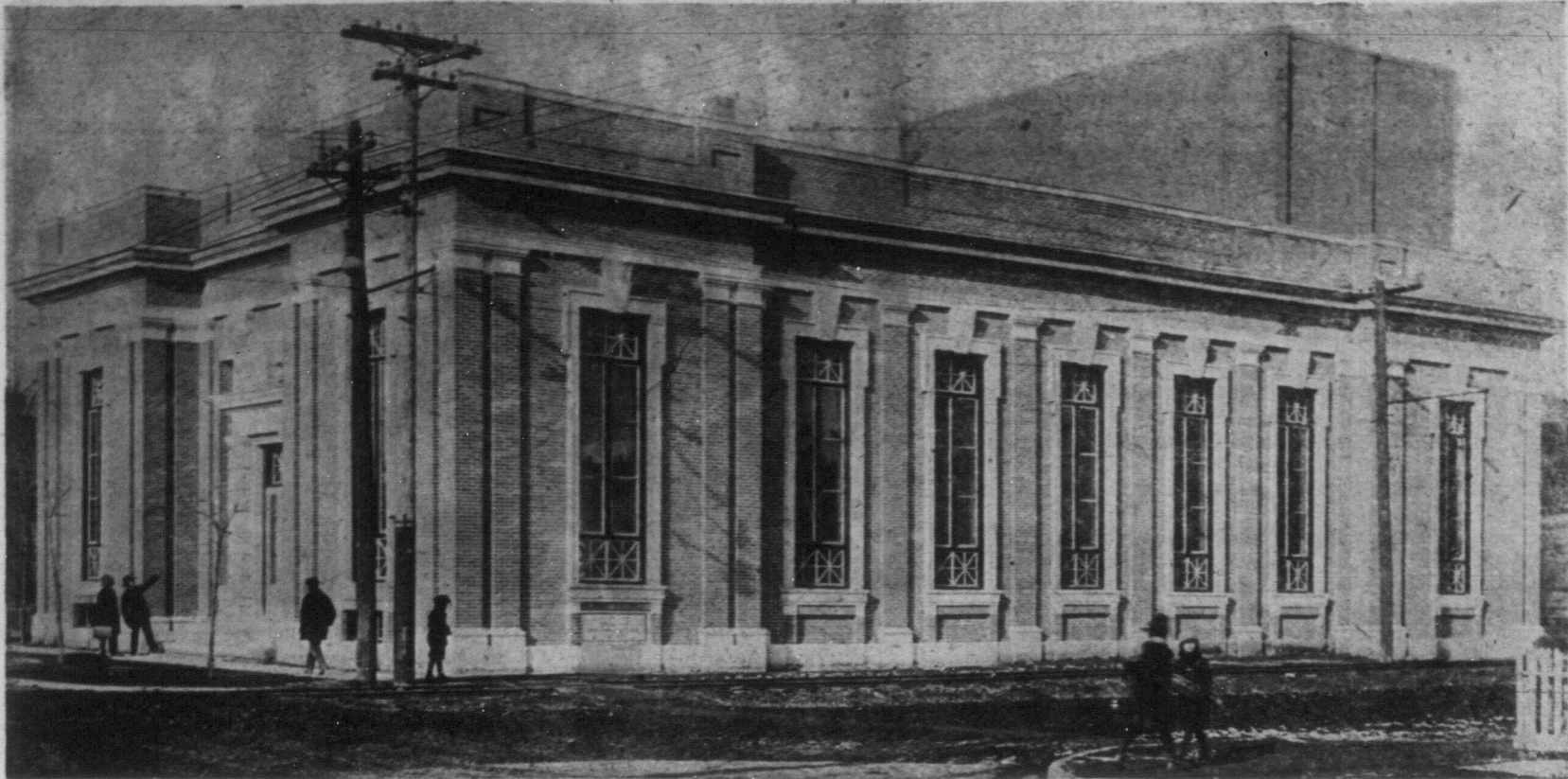
Бо він побудований за гроші свідомого українського робітництва цілої Канади.

Валниць.

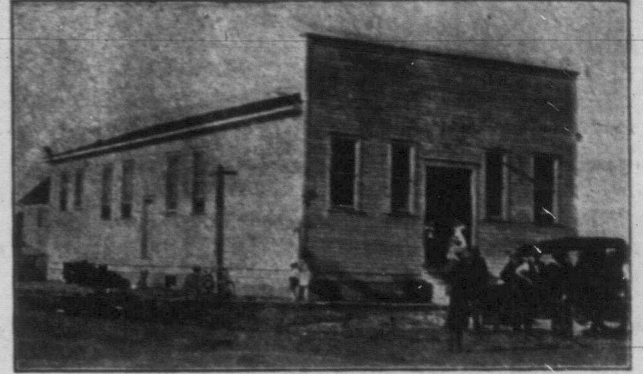

Нутро салі Українського Робітничого Дому в Вінніпегу, Ман.

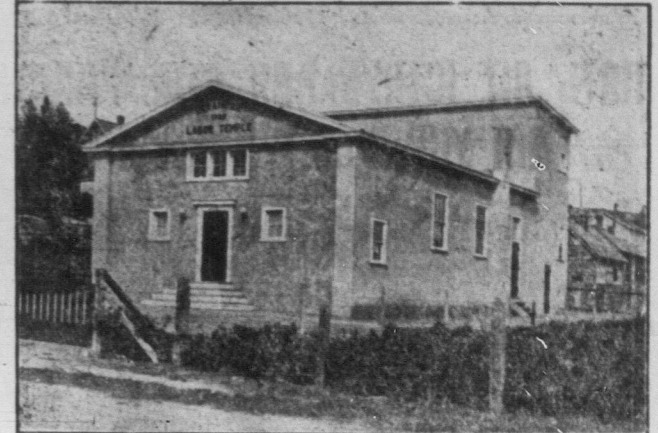
БУДИНКИ ДЕЯКИХ ФІЛІЙ СТОВ. УКР. РОБІТНИЧИЙ ДІМ.

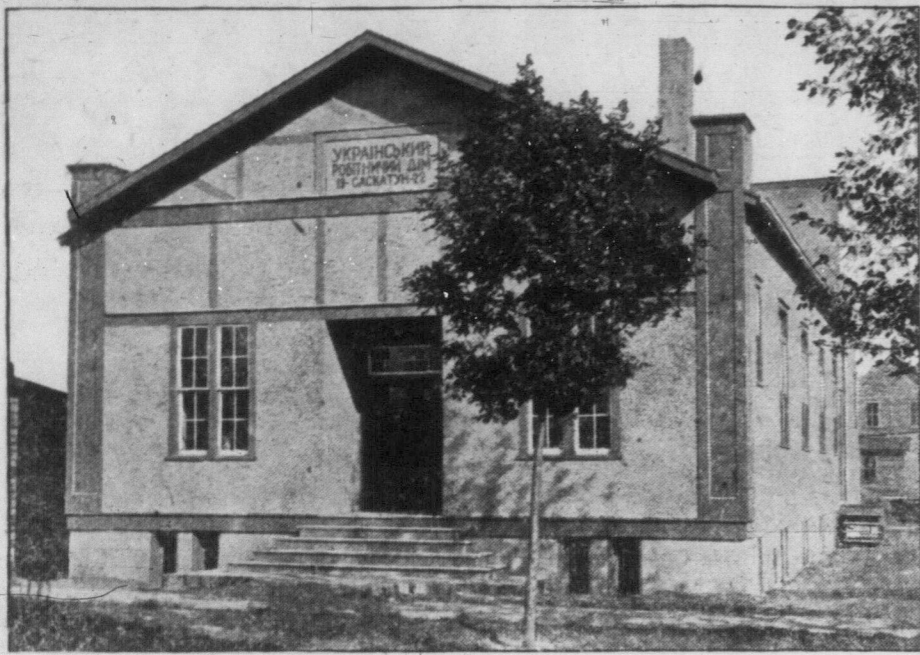
Український Робітничий Дім в Вінніпегу (центральный будинок Стіваришєня Укр. Роб. Дім).

Український Робітничий Дім в Транскона, Ман.

Український Робітничий Дім в Келгарі, Алта.

Український Робітничий Дім в Саскатуні, Саск.

Український Робітничий Дім в Іст Килдонан, Ман.

Український Робітничий Дім в Дромгелер, Алта.

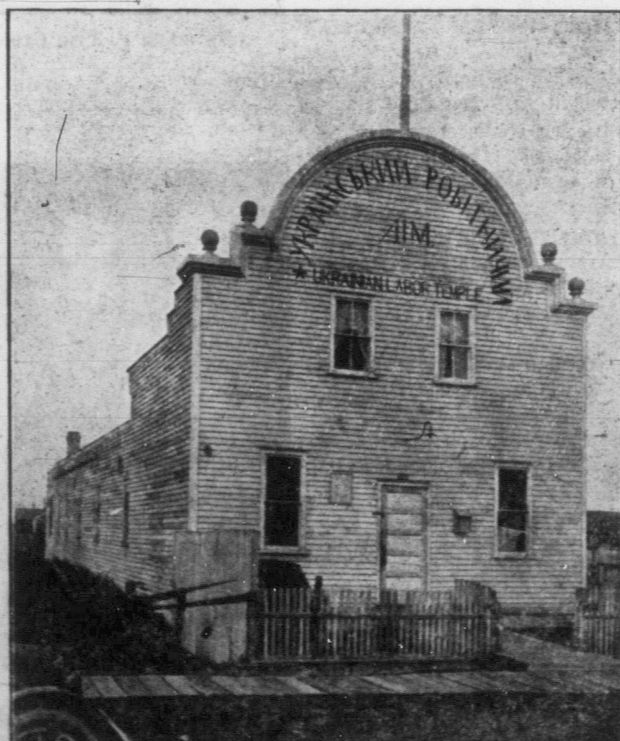
Український Робітничий Дім в Торолд, Онт.

Український Робітничий Дім в Веланд, Онт. (найстарший в Канаді)

Український Робітничий Дім в Салт Сте Мері (Бевю), Онт.

Український Робітничий Дім в Ріджайна, Саск.

Український Робітничий Дім в Мус Джо, Саск.

Український Робітничий Дім в Тімінс, Онт.

Стіваришєня Укр. Роб. Дім в Канаді має в своїм посіданню трийцять будинків. Редакція "У.Р.В." одержала фотографії тільки з тих 12-ти будинків, які вище поміщені.

"UKRAINIAN LABOR NEWS"
 Published semi-weekly by the Ukrainian Labor News Ass'n
 Cor. Pritchard Ave. and McGregor St.,
 Winnipeg, Man.
 Subscription per year \$4.00
 Telephone: J 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ"
 газета для робочого люду — виходить два рази на тиждень:
 В СЕРЕДУ І СУБОТУ.
 Видає Стіваришеннє "Українських Робітничих Вістей".
 Передплата на рік \$4.00

Адреса:
 UKRAINIAN LABOR NEWS
 Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada

Неповищення в газеті рукописів не звертається, крім що дописувачеві вна-
 разі зазначає, що бажав звороту своєї рукописи на слухай її неповищен-
 ня та зазначає почтову марку на її пересилку.

П'ЯТЬ ЛІТ ІСТНУВАННЯ СТОВАРИШЕН- НЯ УКР. РОБІТНИЧІЙ ДІМ.

Коли і як з'організовано Стів. У. Р. Д.

24. лютого ц. р. минає п'ять літ від дня отворення Українського Робітничого Дому в Вінніпегу і вінніпегське членство Стів. Укр. Роб. Дім поставило святочно вшанувати цю п'ятирічницю істнування і діяльності У. Р. Д. На ділі ж, це п'ятирічниця істнування і діяльності не тільки Укр. Роб. Дому в Вінніпегу, але й цілого Стіваришеннє Український Робітничий Дім і варто було підняти питання відшукання її всіма філіями і відділами Стіваришеннє по цілій Канаді.

Хочемо власне розказати в цій статті бодей про важніші моменти з розвитку і діяльності Стіваришеннє Укр. Роб. Дім за цих останніх п'ять літ. Розуміється, докладної історії Стіваришеннє хочемо тільки й за цих п'ять бурхливих літ в часописній статті не можна розказати, бо вона вимагала б окремих томів книжки. В нашій статті прийдемо найбільше говорити про діяльність Укр. Роб. Дому в Вінніпегу, бо він був і є центром життя і діяльності цілого Стіваришеннє.

От хочби взяти самі початки організування Стіваришеннє Укр. Роб. Дім. Вони сягають ще троє часу, коли ніхто й не думав про організування Стіваришеннє на ширину скаля, тобто на цілу Канаду, а тільки про будову Українського Робітничого Дому в Вінніпегу.

1. марта 1918. вінніпегські товариші рішили будувати Український Робітничий Дім.

Було це в самих початках 1918 р. Гурток товаришів, головю тих, що працювали при часописі "Робочий Народ", вирішили в редакції того часопису, що знаходилася під той час під ч. 873 Мейн Стріт, в Вінніпегу, пропонувати місцевому членству тодішніх організацій українських робітників і читачам "Робочого Народу" пропозицію побудування Укр. Роб. Дому в Вінніпегу. А потреба його була пекуча. Ні часопис "Робочий Народ", ні відділ Української Соціал-Демократичної Партії, ні Просвітно-Драматичний Клубок ім. Винниченка, що розвивулися були тоді в поважні організації з великим числом членів, не мали свого приміщення і музеї тинялися з місця на місце по винаймаваних приміщеннях.

1. марта 1918 р. за ініціативою вище згаданого гуртка товаришів відбулася в Роял-Театрі довірочна нарада членів вище названих місцевих організацій і передшляхців "Робочого Народу", на якій вирішено братися до будови Українського Робітничого Дому та такі зараз декларовано між собою \$3,717.00 (на це зложили присутні такі на нараді \$783.00 готівкою) на "розпочаття діла". Вибрано Комітет Будови Українського Робітничого Дому, що мав керувати всіма справами будови і всі товариші і товаришки прирєкли допомагати в роботі, чим лише буде потрібно.

17. марта відбувся в Квіне Театрі масовий мітинг в справі будови Укр. Роб. Дому, на якому місцеві українські робітники і робітничі прийняли рішення довірочної наради з великим одушевленням і зложили поверх тисячу доларів готівкою та декларували околo двох тисяч на будову У. Р. Д. По цілому місті вінніпегські робітники і робітничі охотно почали збирати жерти на будову У. Р. Д., а мали про це заговорив на своїх сторінках "Робочий Народ", то з жертовними поспіхами товариші і з цровищі.

Спершу була думка побудувати невеликий будинок, за яких 20 до 30 тисяч доларів, що вміщав би місцеві українські робітничі організації і друкарню та офіс "Робочого Народу". Відтак перевалила думка побудування великого будинку, з просторою театральною сценою, що мав дати приміщення не тільки місцевим організаціям, але й всім центральним тілам наших загально-кравених організацій, часописів, з'їздів і т. д. Так отже прийнято план будови Укр. Роб. Дому не тільки для зжитку місцевих робітників, але для потреб усіх українських робітників і фермерів в Канаді.

Комітет Будови У.Р.Д. купив площу 107 через 66 стін, на році вулиці Мейн-Грегор і Річард при кінці марта і залата за нь \$2,350.00. В мав вже був план У.Р.Д. виготовлений місцьим архітектором Дейнсом, і кошторис, після якого У.Р.Д. мав конгувати околo 50 до 60 тисяч доларів. Того ж таки місяця почалася робота копанням пивниці. Цю першу роботу виконували многи товариші безплатно. Робітники з цілого Вінніпегу сходилися що дня приглядатися тій дружній праці організованого українського робітництва і многи з них, підбадьорені западом наших товаришів, ставали їм до помічі.

Інкорпорація Стів. У. Р. Д. в Манітобі.

Тимчасом членство Українського Робітничого Дому інкорпорувалося як Стіваришеннє Український Робітничий Дім і прийняло відомий членський статут. Але все це тоді ніхто не думав, що Стів. У.Р.Д. прийдемо поширити на цілу Канаду, бо такої потреби тоді ще не було тому, що істнувала загально-кравена організація українських робітників і фермерів — Українська Соціал-Демократична Партія.

Саме тоді над Канадою, як і над іншими втягненими у війну країнами, понисла чорна хмара реакції і почався натиск на робітничі організації взагалі, а на чужинські з'окрема. Натиск той почала відчувати шораз болючіше Українська Соціал-Демократична Партія і Орган "Робочий Народ".

І саме в ту прикру хвилю прийшлося вислати колекторів поза Вінніпег для збирання фондів на будову У.Р.Д. в Вінніпегу. На схід виславо т. М. Княжевича. Відтак на захід виславо т. Ку і т. Поповича, для устроювання концерт-мітингів, або самих концертів, бо на самі мітинги вже в многих місцевостях не дозволяли. Тов. Княжевича арештовано на сході, а т. Попович, по многих пригодах з поліцією і властями, доїхали до Лет-

бридж, Алта., де поліція вже поштувала за т. Поповичом, і му- сіли вертати до Вінніпегу, всеж таки успішно зібрати жерти, пончок і доходів з концертів на близько тринадцять тисяч доларів. Сталося це в вересні, коли власти проголосили Укр. Соц. Дем. Партію нелегальною організацією і замкнули "Робочий Народ".

Будова Укр. Роб. Дому в тяжкі дні реакції.

Вже при кінці серпня пивниці Укр. Роб. Дому, призначена на друкарню, була викінчена і туди перенесено "Робочий Народ", де він виходив від 11. до 28. вересня, тобто до часу його замкнення.

Настали дні чорної реакції. Мітинги заборонено, а на друкування навіть яких небудь оповіщень треба було дістати спеціальний дозвіл. Все, що за дозволом друкувалося в українській мові, муіло бути друковане рівночасно і в англійській. Значне число членів, а то й симпатиків Української Соц. Дем. Партії арештовано і деяко депортовано, а решту позамикано в інтернатійних таборах.

Все те тяжко відбилось на справах Укр. Роб. Дому. Жерти зпоза Вінніпегу не напливали зовсім і в самому місті не можливо було їх збирати. Мимо того місцеві товариші не переставали працювати при будові У.Р.Д. і всякими можливими способами збирали жерти, діставали позички на покривання коштів будови.

Врешті серед тяжких трудів і перешкод будову Укр. Роб. Дому скінчено і дня 24. лютого 1919 р. святочно отворено промовами і представленням при величезній здиві українських робітниць і робітників, що не всі могли вміститися в салі і при- близю стільки, що було в салі, муіло остатись на дворі.

Кошт будови Укр. Роб. Дому в Вінніпегу, не включаючи вартости праці вложеної товаришами безплатно, виіше \$72,000. Переріє він суму виготовленого на початку будови кошторису, бо ціна будівельних матеріалів зростала тоді з кожним днем.

Поширення діяльності Стіваришеннє Укр. Роб. Дім на цілу Канаду.

Коли не стало Української Соціал-Демократичної Партії в Канаді, що об'єднувала всіх тутешніх організованих українських робітників та фермерів, тоді став в пригоді чартер Стіваришеннє Український Робітничий Дім. На відновлення політичної робітничої організації на місці соціал-демократичної, в виду панування репресій не було скорих виглядів. А звязків для робітників, призначених вже до організованого життя, треба було конше. Тому вирішено було поширити організаційну і просвітну діяльність Стів. У. Р. Д. на цілу Канаду.

Бувшє членство У.С.Д.П. і свідомше робітництво та фермерство охотно вступало в члени Стіваришеннє Укр. Роб. Дім. Майже в кожній місцевості, де попередно істнував відділ У.С.Д.П. повстали протягом 1919 року відділи Стіваришеннє, сформовання яких було формально подтвержене аж на першому з'їзді, вглядю на перших загальних річних зборах Стіваришеннє, що відбулися в січні 1920 р.

У всіх відділах Стіваришеннє велася головю просвітна робота в таких рамках, як це було можливо.

У цій роботі Стіваришеннє дав величезну поміч часопис "Українські Робітничі Вісті", що почав виходити на місце "Робочого Народу" з дня 22. марта 1919 р.

Отже істнування і діяльність Стіваришеннє Укр. Роб. Дім в загально-кравеному розмірі почалося рівночасно з діяльністю Українського Робітничого Дому, його основательки-централі в Вінніпегу. Тому то ми кажемо, що рівночасно з п'ятиріччям істнування і діяльності Укр. Роб. Дому в Вінніпегу випадає також і п'ятиріччя істнування і діяльності цілого Стіваришеннє.

Праця в Українському Робітничому Домі в Вінніпегу.

Від самого отворення Укр. Роб. Дому в Вінніпегу по нинішній день його істнування, праця в ньому бе ключем. Почалася вона представленнями і концертами, які ставили Український Робітничий Театр (істнував від лютого до кінця мая 1919 р. під управою т. М. Поповича) і Драматичний Клубок ім. В. Винниченка (відтак змінив свою назву на Драматично-Співачий Клубок Укр. Роб. Дому, тепер зветься Драматично-Співачий Гурток Українського Робітничого Дому). Відтак, коли возня дурійка ослабла і стало трохи свобідніше, почалися мітинги і лекції, а при кінці 1919 року засновано Робітничу Діточу Школу, курс для неграмотних і працю значно поширено так на просвітному, як і на організаційному полі. У всій тій роботі приймали участь і користали з ньюї многи сотки місцевих членів Стіваришеннє і робітники та робітничі зпоза організації.

В 1920 році організується при Укр. Роб. Домі регулярний просвітний курс для дорослих, діточа мандолинова оркестра і діточий хор, школа музики для дітей і ведеться в ширшому розмірі вся праця почата минулого року.

Вся ця праця поширюється в слідуєщих роках: просвітна праця розвивається; повстає організація жіночин-робітниць, що веде жваву організаційну і освітню роботу; Драматично-Співачий Гурток і його хор ростуть числом і скріплюються вишколенням та досвідом; число дітей в Робітничій Діточій Школі зростає в 1922 р. до 320; діточа мандолинова оркестра зростає до кількох десятків молодих музиканток і поділяється на дві групи; в 1923 р. організується ще й симфонічна оркестра; в осени 1923 р. відбувається чотири-місячний учительський курс.

В просвітній роботі за цих п'ять літ допомагали, давали лекції, промовляли на мітингах т. М. Попович, І. Навізівський, М. Шатувльський, В. Н. Колісник і М. Німчилович, а в початках і т. І. Тимошук, М. Княжевич та Др. О. Сушко.

В Драматично-Співачьому Гуртку режисерували т. М. Попович, А. Мойсюкова (Янішевська), Л. Никорак, М. Шенців, С. Васильна, Ф. Гордієнко, А. Василюва і О. Демків.

Хором діригував до 1923 р. т. М. Попович, а від 1923 р. т. К. Кирєтєк.

Першу діточу мандолинову оркестру при У.Р.Д. з'організував і промовив ньюо до 1923 р. т. М. Попович, а відтак т. П. Угринюк.

Симфонічна оркестра під управою т. М. Поповича. Курси неграмотних вчать товариші-охотники, члени Укр. Роб. Дому.

Робітничу Діточу Школу вчили т. П. Лотоцький, М. Попович, Д. Юркевич, Л. Михаловський і, від 1923 р. К. Кирєтєк.

Учительський Курс вчили т. К. Кирєтєк і М. Попович. Укр. Роб. Домом завідував, від часу перебрання його під заряд місцевого відділу, тобто в 1923 р., т. Т. Кульчицький, що полагоджував справи Укр. Роб. Дому по вечерам, зовсім безплатно і з великим накладом праці.

Треба підчеркнути той факт, що в Вінніпегу є досить спорий гурт товаришів і товаришок, що своєю ширюю співучастю у всій праці в Укр. Роб. Домі за весь час його істнування можуть завжди послужити гідним приміром для членів всіх робітничих організацій. Працювали вони по різних зарядах, комітєтах, брали участь в представленнях, співали в хорі, виконували всяку потрібну роботу, відмовляючи собі спочинку і розривок, щоб забезпечити успіх праці Укр. Роб. Дому. Цій їхній

(Продовження на п'ятій сторони.)

Делегати і делегатки на IV. З'їзд Стіваришеннє Український Робітничий Дім, що відбувся на днях 15. 16. 17. і 18. січня 1923 р. в Вінніпегу.

Делегати на V. З'їзд Стіваришеннє Український Робітничий Дім, що відбувся на днях 6. 7. 8. і 9. лютого ц. р. в Вінніпегу.

Делегати на V. З'їзд Стіваришеннє Український Робітничий Дім, що відбувся на днях 6. 7. 8. і 9. лютого ц. р. в Вінніпегу.

Учасники учительського курсу при Стіваришеннє Український Робітничий Дім в Вінніпегу 1923—24 р. і їх учителі.

ВИДИ ФОТОГРАФОВАНІ ПІДЧАС БУДОВИ ФУНДАМЕНТУ І ЗАКЛАДАННЯ УГОЛЬНОГО КАМЕНЯ УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО ДОМУ В ВІННІПЕГУ В МАЮ І СЕРПНІ 1918 Р.

1. Розпочаття копання пивниці. 2. Промова одного з бесідників підчас закладання усьогольного каменя. 3. Приготування до закладання усьогольного каменя, роблені по полудні. 4. Червона лента з написом: "Хай живе Робітничий Інтернаціонал" увітчена цвітами, що звисає над угольним каменем. 5. Робітники і робітничі слухають бесіди промовця перед закладанням угольного каменя. 6. Група товаришів, що безплатно починають працювати при будові У.Р.Д. 7. Копання пивниці, в якій тепер міститься друкарня. 8. Робітники і робітничі складають жертви на будову У.Р.Д. підчас закладання угольного каменя. На образці видно 60-стовову полотняну ленту, на якій списані назвиска всіх жертводавців перед покладанням ленти в угольний камінь У.Р.Д.

ДОВГ НА УКР. РОБІТНИЧІМ ДОМІ В ВІННІПЕГУ.

Дня 24. лютого 1924 р. обходимо п'яту річницю отворення Українського Робітничого Дому в Вінніпегу. За п'ять літ свого існування вінніпегський Укр. Роб. Дім розрісся у велике Товаришество, яке має нині десятки філій і відділів по цілій Канаді. Всі філії Ст. У.Р.Д. мають свої власні будинки, яких вартість оцінюється на сотки тисяч доларів.

Та в той сам час центральний і найбільшавийший Український Робітничий Дім у Вінніпегу — не є ще вільний від дову, який затягнуто на його збудування. На ошім місці я хочу власне подати, кільки дову-тяжить ще на Укр. Роб. Дім в Вінніпегу.

Як виказує фінансове справоздання Екзекутивного Комітету Ст. У.Р.Д. за 1923 р., поміщене в нинішнім числі "Українських Робітничих Вістей", в минулому році сплачено дову \$5.831.89, а на 1924 р. остало дову до сплатення \$14.630.59.

Так представлялася справа з довом на початку цього року. Та в дійсності дову під теперішню пору можна рахувати о половини менше. Справа мається так.

Діяльність вибраного що року на З'їзді Екзекутивного Комітету Ст. У.Р.Д. триває не від 1. січня до 31. грудня даного року, а від одного З'їзду до другого. Так було і минулого року. Вибраний на IV. З'їзді Ст. У.Р.Д. Екзекутивний Комітет почав своє урядовання від того З'їзду, себто від половини січня 1923 р., а закінчив його по сьогоднішнім З'їзді, себто в половині лютого 1924 р. Таким робом рік діяльності попереднього Екз. Ком. Ст. У.Р.Д. скінчився не з днем 31. грудня 1923 р., а з днем 15. лютого 1924 р. І до того часу треба брати під увагу приходи і розходи Екз. Ком. з 1923 р. та сплату дову.

Як відомо товаришам, IV. З'їзд Ст. У.Р.Д. розпреділив був \$5.000 дову на всі філії і відділи Товаришества по цілій Канаді. Деякі філії і відділи затягнулися зі сплатою — призначених на них пайок і прислали гроші: в останній хвилі, себто підчас V. З'їзду Ст. У.Р.Д.

Дальше, Екзекутивний Комітет Ст. У.Р.Д. розпочав був минулого року кампанію за остаточною сплатою дову, по скінченню котрої учасники кампанії мали одержати певні дарунки. Кампанія ця скінчилася 11. лютого, коли вильшовано призначені дарунки. Рахункові книжки цієї кампанії ведено о-сібно і в тягу кампанії не перетягано ніяких грошей з цієї кампанії до рахункових книг Екз. Комітету. Щойно по скінченню кампанії перетягнуто до рахункових книг Екз. Ком. \$5.000 зі згадані кампанії. Це ще не вся сума, яка прийде з кампанії. Саме тепер Екз. Ком. розсилає вильшовані дарунки. А що є товариші, які дарують вильшовані дарунки на Укр. Роб. Дім, то не можна точно сказати, кільки якраз будуть всі дарунки коштувати і кільки прийде чистих грошей на сплату дову. В кождім разі крім переданих вже \$5.000 прийде ще на сплату дову У.Р.Д. кількисот доларів.

Але не числячи того, що ще прийде, передані вже з кампанії до приходів Екз. Ком. \$5.000 є в дійсності тими грошми, які треба зарахувати до приходів Екз. Ком. в 1923 р., так як кампанія розпочалася і велася в тім році. Також як було згадано попередно, призначені на філії і відділи пайки наспівали а січні і лютім ц. р., хоч вони повинні були наспівати в 1923 р. Іх також треба почислити до приходів Екз. Ком. в 1923 р. Так отже день 15. лютого 1924 р. є в дійсності останнім днем діяльності бувшого Екз. Ком. і після того дня перебрав справи новий Екз. Ком. на 1924 р.

Справа з довом на Українським Робітничим Домі в Вінніпегу представляється з днем 15. лютого 1924 р. так:

Table with financial data: ДОВГ. Довг з днем 1. січня 1924 р. \$14.630.59. Віддано дову в січні і першій половині лютого 1924 р. 431.98. Остале дову з днем 15. лютого 1924 р. \$14.198.61. ГОТІВКА. Готівка з 1923 р. \$ 1.561.11. Готівка з січня і першої половини лютого 1924 р. 5.962.99. Разом готівка з днем 15. лютого 1924 р. \$ 7.524.10.

Table with financial data: Довг з днем 15. лютого 1924 р. \$14.198.61. Готівка з днем 15. лютого 1924 р. 7.524.10. Остале дійсного дову з днем 15. лютого 1924 р. \$ 6.674.51.

Як бачуть читачі з вище наведеного рахунку, дову на Українським Робітничим Домі в Вінніпегу (коли почислити на йогої конто готівку в касі) вносить з днем 15. лютого 1924 р. МЕНШЕ ЯК СІМ ТИСЯЧ ДОЛЯРИВ.

Коли взяти під увагу, що дову з початком 1923 р. вносив \$19.762.48, а на конто того дову було лише \$515.07 готівки, що робить разом дійсного дову на 1923 р. \$19.247.41, — то сплачена сума дову в 1923 р. і в січні та першій половині лютого 1924 р. і зложена за той час готівка є досить поважною сумою гроша. Від IV. З'їзду в січні 1923 р. до V. З'їзду в лютім 1924 р. Екзекутивний Комітет Ст. У.Р.Д. віддав дову і оставив на конто дову готівки — \$12.572.90. В повисшу суму не є вчислений процент від дову, якого віддано в 1923 р. \$983.50 і в січні та першій половині лютого 1924 р. \$4.68 — разом \$988.18.

Ці факти, думаю, самі найкраще говорять про діяльність бувшого Екзекутивного Комітету Ст. У.Р.Д., якого урядовання скінчилося з минулим З'їздом.

Новому Екз. Ком. на 1914 р. приходить лише побажати, щоби він за рік своєї діяльності сплатив решту оставшого дову, якого є неповних сім тисяч доларів.

На закінчення скажу ще, що минулого року, почавши від місяця мая, в редакції "Укр. Роб. Вістей" працював стало лише один. Другий товариш, що працював перед тим з мною від коли "Укр. Роб. Вісти" виходять два рази на тиждень, через лихий стан свого здоров'я мусів був покинути працю в редакції. На місце відійшовшого товариша мені помагав з дописами і коректою товариш адміністратор, однак другого робітника до редакції не нанимано. І от в такий час мені довелось ще сповістити секретарку Екзекутивного Комітету Ст. У.Р.Д., а від 1. листопада 1923 р. виконувати ще й роботу управителя У.Р.Д. (на місце уступившого тов. Юркевича). Правда, в той час була вже стала помія в редакції.

Цих кілька слів я пишу не на те, щоби розхвалювати Екз. Ком. Ст. У.Р.Д. або себе самого, але щоби представити товаришам, серед яких обставин прихидилося бувшому Екзекутивному Комітету працювати та які плоди принесла його праця.

Д. Лобая.

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В КАНАДІ

Ця організація, це Товаришество Український Робітничий Дім.

Хто незнакомлений як слід зі справою, може спитати себе: Чи дійсно воно так? Чи дійсно Товаришество Український Робітничий Дім є найбільшою українською організацією в Канаді?

В кредит українським робітникам в Канаді треба сказати, що дійсно воно так: Товаришество Український Робітничий Дім є найбільшою українською організацією в Канаді. Ні так звані націоналісти-патріоти, ні католики з єпископом Будкою на чолі не мають такої організації, яку мають українські робітники. І одні і другі мають за собою окремі просвітні або запомогові товариства (іх не багато), однак централізованої організації, якою є Ст. У.Р.Д., ні одні ні другі не мають. Правда, єпископ Будка має церкви, але іх чейже не можна рахувати за якусь просвітну чи культурну організацію.

Навіть найбільші вороги українських робітників, такі як др. Назарук, публично признавали, що серед Українців в Канаді найбільше є зорганізовані робітники. Український Робітничий Дім з ціною бібліотекою можна найти майже в кождім більшій місті Канади. Такі Українські Робітничі Діми пишуться там, де нема ніяких "патріотичних" чи католицьких домів.

Що більше. Ми можемо сміло сказати, що такої просвітно-культурної української робітничої організації, якою є Товаришество Український Робітничий Дім, нема на цілім амери-

канським континенті. Це може видатися не для одного пересадю і самохвалюбою, однак коли приглянемося ближше справі, то побачимо, що вище сказане є дійсно правдою.

В Канаді крім Ст. У.Р.Д. і Укр. Секції Робітничої Партії Канади, нема більше ніяких українських робітничих організацій. Не чувати нічого про такі організації і в полудневій Америці: Аргентині та Бразилії. Остають ще Злучені Держави. Але й там нема української робітничої організації, що своєю величиною та роботою дорівнювалаби Товаришеству Український Робітничий Дім. Правда, в Злуч. Державах є сильніша українська робітничая преса, яка до певної міри є піддержувана українським робітництвом в Канаді, однак своєї організації, рівної Ст. У.Р.Д., американські товариші не мають.

Однимким виїмком серед українських робітничих організацій в Злуч. Державах може бути до деякої міри Український Робітничий Союз, запомогова організація. Укр. Роб. Союз, хоч находиться тепер під контролею реакціонерів, в дійсності є робітничою організацією і за таку треба його уважати. Але Укр. Роб. Союз є свого рода асекураційним товариством, він не веде, о скільки нам відомо, ніякої просвітної ані культурної роботи серед своїх членів, за виїмком видавання для них органу-газети. І хоч Укр. Роб. Союз є більшою і о много багатшою організацією, як Ст. У.Р.Д., то до просвітно-культурних українських робітничих організацій його зачислити не можна. Це, як було сказано, свого рода асекураційне, бізнесове підприємство.

Так що коли взяти в рахубу чисто просвітно-культурні українські робітничі організації в цілій Америці, то Товаришество Український Робітничий Дім стоїть на першій місці.

А в Канаді Ст. У.Р.Д. є не лише найбільшою українською робітничою організацією, але й найбільшою українською організацією взагалі.

Цим треба пояснити собі той факт, що найбільша на цілу західну Канаду буржуазная газета "Фрі Прес", слава зі своїх виступів проти чужинців, при кінці минулого року вела через два тижні скажену травлю проти Ст. У.Р.Д. Буржуазія боїться всякої робітничої організації, навіть просвітно-культурного характеру, і завсїгди буде її всіма способами поборювати.

Але хай панове з "Фрі Прес" знають, що вони своїми безпідставними нападами на Ст. У.Р.Д. його не розбили, а навляки, еше скріпили. Про це свідчив останній З'їзд Товаришества, на яким число прибувших з цілої Канади делегатів було вдвоє більше, як на передостаннім З'їзді.

СХІД ПРОКИДАЄТЬСЯ.

З того часу, як здобування шло згадувати про волю та думку самого населення, його безжалісно душили силою зброї. Туреччину імперіялісти захопили заживо ховати і, зі зброєю в руках, вже сварились про спадщину цієї "хорої людини".

Про Індію, Китай та ин. нема вже що й говорити; ними імперіялісти ніколи не панькались.

Але така вже історична доля капіталізму. Власним розвитком він викликає та організує ті самі сили, які кінцями його самого знищать. Руйнуючи в колоніяльних краях відстає натуральне господарство, він втягує в яросс сучасного господарчого розвитку величезні маси населення, створює величезні міські центри

з цілком новим життєвим ладом. На арену виступають трудові маси й побачивши своє поневолення, підіймаються во ім'я визволення з під імперіялістичного ярма.

Перед нашими очима й не без впливу з боку нашої пролетарської революції Схід все більш та більш прокидається з своєї пасивності.

"Хора людина" — Туреччина одужала, геть відкинула васьальну англійському капіталові Грецію, що нападала на неї, примусила антанту втікати з Константинополя. Персія, з приводу афганістанського інциденту, досить отверто висловоє своє обурення до Англії, а головніше, в Індії шириться національно-революційний рух під гаслом повного визволення та самоїсності.

Ошей рух не дає спокою англійській буржуазії й не раз примушував губити душевну рівновагу навіть урівноваженого джентльмена Корзона.

Такий же національно-визвольний рух тепер розвивається в Китаю. В найбагатіших містах південного Китаю ось вже десятки років засіли англійські, американські та інші "цивілізатори", захопили у свої загарбуші руки найважливіші жерела промислового життя країни та не дають випрямитися найчисленнішому народові на землі. Народні маси, що вже розбуркалися, не можуть на далі миритися з таким станом; вони більш не хотять служити жерелом надмірного вииску для імперіялістичних акул.

Народ врешті добре розумів зміст, методи та шляхи імперіялістичної "цивілізації". Гіркою іронією оддає телеграма представника китайської національно-революційної партії, що китайський народ розчарувався в американській "цивілізації".

Хай гармати імперіялістів погрозиливо дивляться на Китай; хай імперіялізм узброюється з нїг до голови танками, аеропланами та инш. — не уникнути йому катастрофи!

Комбінованим нападом пролетаріату на Заході та національно-революційних мас на Сході капіталістичний лад кінцями-кінцем буде знищено!

Й. Покраса.

Українські робітничая преса, це ознака сили і свідомості робітництва. Памятайте про Пресовий Фонд і відновлення перепллати!

РЕЗЕЛЮЦІЯ ПЯТОГО ЗІЗДУ СТОВ. У.Р.Д. ВІДНОСНО ПРОСВІТНОЇ ПРАЦІ.

ПРОСВІТНІ КУРСИ ДЛЯ ЧЛЕНСТВА ФІЛІЙ І ВІДДІЛІВ СТОВАРИШЕННЯ У.Р.Д.

В цілі піднесення просвітнього урівня і поширення знання членства Товаришества Український Робітничий Дім, П'ятий З'їзд Товаришества постановляє, щоб протягом наступного року філії і відділи Товаришества, включно з відділами Секції Жінки-Робітниці, устроїли для своїх членів і членкинь що найменше три-місячні вечірні просвітні курси, на яких ці члени і членкині мають обов'язково вчитися в першу чергу таких предметів, як української мови (правильного читання, писання і граматики), географії, історії, рахунків, англійської мови, політичної грамоти і т. д. Такі курси мають філії і відділи устроювати в найдоглядніший для них порі року. Подрібний план таких просвітних курсів має виробити Екзекутивний Комітет Товаришества.

Крім того, З'їзд поручає всім філіям і відділам Товаришества вести систематично спільні читання книжок, журналів і статей з часописів, дискусій, і відчити.

КУРСИ ДЛЯ УЧИТЕЛІВ Р.Д.Ш. І УЧИТЕЛІВ-ЛЕКТОРІВ ДЛЯ ШІЛ ДОРОСЛИХ.

Зваживши велику потребу і недостачу відповідних кваліфікованих учителів для Робітничих Діточих Шкіл, а також і учителів-лекторів для шкіл і просвітних курсів для дорослих; зваживши також, що в учительських курсах минулого року взяло участь дуже мале число товаришів, що майже всі мали покинуту тітку сільську школу, а мимо того курс мав дуже гарний успіх, тільки не дав нам такого числа підготовлених учительських сил, якого нам потрібно.

П'ятий З'їзд Стов. У.Р.Д. постановляє на цей рік відкрити новий, чотири-місячний курс для підготовки учителів Роб. Діт. Шкіл і учителів-лекторів, під умовою, що на такий курс зголосяться і в ньому візьме участь не менше чим 30 учеників-курсантів.

Означення місяців, в яких такий курс мав би відбутися, вироблення плану науки, заангажування учителів для цього курсу З'їзд полишає до вирішення Центральної Шкільної Ради і Екзекутивному Комітету.

Цей курс мав би бути ведений на цих самих умовах, що й минулого року. Коли ж Екзекутивний Комітет уважатиме коєчим ці умови змінити, то на це полишається йому вільну руку.

РОБІТНИЧІ ДІТОЧІ ШКОЛИ ПРИ СТОВАРИШЕННІ УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО ДІМУ.

Зваживши великий зріст числа Робітничих Діточих Шкіл при філіях і відділах Товаришества, а також і той факт, що ще й дотепер не заведено у всіх цих школах належного упорядкування і одностанного плану навчання,

П'ятий З'їзд Товаришества Укр. Робітничий Дім постановляє, що всі філії і відділи Товаришества, при яких існують Р.Д.Ш. мають стисло придержуватися постанов минулого З'їзду Товаришества відносно Р.Д.Ш. з наступними змінами і додатковими постановами.

В кожній філії і в кожному відділові, при яких існують Р.Д.Ш., мусить бути назначена зарядом філії або відділу із її або його членів Місцева Шкільна Рада, яка має за задачу вести всі справи Р.Д.Ш., давати за них звіти зарядові філії або відділу, а також Центральної Шкільної Ради, відповідати і давати інформації на всі запити Центр. Шкільної Ради в справі місцевої Р.Д.Ш.

Над всіма Р.Д.Ш. має мати контролю і обов'язковий пильний нагляд Центральна Шкільна Рада, визначена Екзекутивним Комітетом з його членів. Центральна Шкільна Рада має працювати під контролею Екс. Ком. і складати звіти з своєї діяльності Екзекутивному Комітету і перед з'їздом Товаришества.

Центральна Шкільна Рада має дбати про заведення одностанного плану навчання і виховання у всіх Р.Д.Ш. і про виготовлення шкільних підручників для Р.Д.Ш. має зайнятися курсом для учителів Р.Д.Ш. і учителів-лекторів;

провіряти письмовними іспитами всіх тих товаришів, котрих Місцеві Шкільні Ради бажають настановити учителями своїх шкіл, без огляду на те, чи це місцеві чи позамісцеві товариші, чи вони бажають вчити за платню чи без платні; рекомендувати їх на учителів або відкрити їхні зголошення;

розглядати і приймати або відкидати всі аплікації на учителів в Р.Д.Ш., настановляти їх за згодою М.Ш.Р. а також і у-судувати;

контролювати працю учителів і діяльність Місцевих Шкільних Рад.

полагоджувати всякі справи Р.Д.Ш.

Центральна Шкільна Рада має доглядати щоб при всіх Р.Д.Ш. були заведені діточі бібліотеки. Вона має виготовити список книжок відповідних для таких діточих бібліотек і розіслати його до всіх Р.Д.Ш.

Місцеві Шкільні Ради не мають приймати учителів до своїх Р.Д.Ш. без попереднього порозуміння в цій справі з Ц.Ш.Р. і без її виразного на це дозволу.

Місцеві Шкільні Ради при допомозі Ц.Ш.Р. повинні подбати, щоб при всіх Р.Д.Ш. створити діточі хори, мандолінові оркестри, а коли можливо то й спортові гуртки.

ХТО ЗДІБНИЙ ДО ЖИТТЯ В КОМУНАХ?

(Стаття для "Укр. Роб. Вістей" з України.)

Українські робітники, які проживають тепер в Канаді і Злучених Державах, звернули пильну увагу на Радянські Республіки, особливо на хліборобські комуні, які організуються "Обществом Технической Помощи Сов. России" і відіраються найбільше на Рад. Україну та ведуть тут своє життя на комунальних основах. Неоднораз українських робітників, проживаючих в Америці, рідше свою долю, чи о-ставиться це в капіталістичній державі, чи записуватися в Кому-ну і їхати на Україну. Багато рішало переїхати на Україну в комунальній формі. Але на жаль мало таких товаришів приїхало, котрі будучи в Америці, могли ясно представити собі те положення, ті умовини, в яких знаходиться Рад. Україна. Часто писалося і пишеться в "Українських Робітничих Вістях" та других робітничих часописах, і скрізь в робітничих організаціях і на зібраннях передові товариші розяснюють про ту руйну, про ті недостачки, які нам доводиться переживати на всіх фронтах в будові господарства в Рад. Республіках. "Общество Технической Помощи Сов. России" зробило велику помилку, яку признає комісія СТО - (Совіт труда і оборони). Про це писала теж московська газета "Травда". Ціль "Общества Тех. Пом. Сов. России" була і є якнайбільше організувати комун і відправити якнай-

швидше в Радянські Республіки. Але з яких членів дана комунна організована? Чи всі її члени класово свідомі? Чи всі ідуть з одною метою? Чи всі здібні до комунального життя? На це "Общество" а головню "Центральне Бюро" не звертало уваги. І під ріжними кличками в своїх "біюлетенах" організує кого попало, чи класово свідомого, чи не-свідомого. Раз хочеш їхати, записуйся в комуну і їдь.

"В чем дело?" І таку легковажну роботу, яку веде О.Т.П.С.Р. треба направити. До цієї пори багато українських робітників в Америці мало застановлялися над тими словами, які друкуються в робітничих часописах, а тримаються старої при-вички, мовляв, поїду тай побачу. Пускаються на "ризико" такі, які мають по четверо і більше дітей, немаючи навіть достаточного класового пере-конання і не можуть собі на-в'язати комунального жит-тя, а ідуть будувати комунізм.

Приїхавши на вільні широкі степи України, оглядаються кругом і починають думати, як то вони в Америці деколи їли "порок-чепс", "гамбургер-стейк", "пай", деколи на автомо-биль їздили, а після "пейди гуд-бул" мали. (Ще тільки деколи було!) Про це, що гододні ро-боти шукали, і не могли найти і з голоду в очач темніло, або що серед зими викидали їх з помешкання і не було чим рент заплатити, про це, що

свідче в Радянські Республіки. Але з яких членів дана комунна організована? Чи всі її члени класово свідомі? Чи всі ідуть з одною метою? Чи всі здібні до комунального життя? На це "Общество" а головню "Центральне Бюро" не звертало уваги. І під ріжними кличками в своїх "біюлетенах" організує кого попало, чи класово свідомого, чи не-свідомого. Раз хочеш їхати, записуйся в комуну і їдь.

"В чем дело?" І таку легковажну роботу, яку веде О.Т.П.С.Р. треба направити. До цієї пори багато українських робітників в Америці мало застановлялися над тими словами, які друкуються в робітничих часописах, а тримаються старої при-вички, мовляв, поїду тай побачу. Пускаються на "ризико" такі, які мають по четверо і більше дітей, немаючи навіть достаточного класового пере-конання і не можуть собі на-в'язати комунального жит-тя, а ідуть будувати комунізм.

Приїхавши на вільні широкі степи України, оглядаються кругом і починають думати, як то вони в Америці деколи їли "порок-чепс", "гамбургер-стейк", "пай", деколи на автомо-биль їздили, а після "пейди гуд-бул" мали. (Ще тільки деколи було!) Про це, що гододні ро-боти шукали, і не могли найти і з голоду в очач темніло, або що серед зими викидали їх з помешкання і не було чим рент заплатити, про це, що

свідче в Радянські Республіки. Але з яких членів дана комунна організована? Чи всі її члени класово свідомі? Чи всі ідуть з одною метою? Чи всі здібні до комунального життя? На це "Общество" а головню "Центральне Бюро" не звертало уваги. І під ріжними кличками в своїх "біюлетенах" організує кого попало, чи класово свідомого, чи не-свідомого. Раз хочеш їхати, записуйся в комуну і їдь.

"В чем дело?" І таку легковажну роботу, яку веде О.Т.П.С.Р. треба направити. До цієї пори багато українських робітників в Америці мало застановлялися над тими словами, які друкуються в робітничих часописах, а тримаються старої при-вички, мовляв, поїду тай побачу. Пускаються на "ризико" такі, які мають по четверо і більше дітей, немаючи навіть достаточного класового пере-конання і не можуть собі на-в'язати комунального жит-тя, а ідуть будувати комунізм.

Приїхавши на вільні широкі степи України, оглядаються кругом і починають думати, як то вони в Америці деколи їли "порок-чепс", "гамбургер-стейк", "пай", деколи на автомо-биль їздили, а після "пейди гуд-бул" мали. (Ще тільки деколи було!) Про це, що гододні ро-боти шукали, і не могли найти і з голоду в очач темніло, або що серед зими викидали їх з помешкання і не було чим рент заплатити, про це, що

свідче в Радянські Республіки. Але з яких членів дана комунна організована? Чи всі її члени класово свідомі? Чи всі ідуть з одною метою? Чи всі здібні до комунального життя? На це "Общество" а головню "Центральне Бюро" не звертало уваги. І під ріжними кличками в своїх "біюлетенах" організує кого попало, чи класово свідомого, чи не-свідомого. Раз хочеш їхати, записуйся в комуну і їдь.

"В чем дело?" І таку легковажну роботу, яку веде О.Т.П.С.Р. треба направити. До цієї пори багато українських робітників в Америці мало застановлялися над тими словами, які друкуються в робітничих часописах, а тримаються старої при-вички, мовляв, поїду тай побачу. Пускаються на "ризико" такі, які мають по четверо і більше дітей, немаючи навіть достаточного класового пере-конання і не можуть собі на-в'язати комунального жит-тя, а ідуть будувати комунізм.

Приїхавши на вільні широкі степи України, оглядаються кругом і починають думати, як то вони в Америці деколи їли "порок-чепс", "гамбургер-стейк", "пай", деколи на автомо-биль їздили, а після "пейди гуд-бул" мали. (Ще тільки деколи було!) Про це, що гододні ро-боти шукали, і не могли найти і з голоду в очач темніло, або що серед зими викидали їх з помешкання і не було чим рент заплатити, про це, що

свідче в Радянські Республіки. Але з яких членів дана комунна організована? Чи всі її члени класово свідомі? Чи всі ідуть з одною метою? Чи всі здібні до комунального життя? На це "Общество" а головню "Центральне Бюро" не звертало уваги. І під ріжними кличками в своїх "біюлетенах" організує кого попало, чи класово свідомого, чи не-свідомого. Раз хочеш їхати, записуйся в комуну і їдь.

"В чем дело?" І таку легковажну роботу, яку веде О.Т.П.С.Р. треба направити. До цієї пори багато українських робітників в Америці мало застановлялися над тими словами, які друкуються в робітничих часописах, а тримаються старої при-вички, мовляв, поїду тай побачу. Пускаються на "ризико" такі, які мають по четверо і більше дітей, немаючи навіть достаточного класового пере-конання і не можуть собі на-в'язати комунального жит-тя, а ідуть будувати комунізм.

Приїхавши на вільні широкі степи України, оглядаються кругом і починають думати, як то вони в Америці деколи їли "порок-чепс", "гамбургер-стейк", "пай", деколи на автомо-биль їздили, а після "пейди гуд-бул" мали. (Ще тільки деколи було!) Про це, що гододні ро-боти шукали, і не могли найти і з голоду в очач темніло, або що серед зими викидали їх з помешкання і не було чим рент заплатити, про це, що

свідче в Радянські Республіки. Але з яких членів дана комунна організована? Чи всі її члени класово свідомі? Чи всі ідуть з одною метою? Чи всі здібні до комунального життя? На це "Общество" а головню "Центральне Бюро" не звертало уваги. І під ріжними кличками в своїх "біюлетенах" організує кого попало, чи класово свідомого, чи не-свідомого. Раз хочеш їхати, записуйся в комуну і їдь.

"В чем дело?" І таку легковажну роботу, яку веде О.Т.П.С.Р. треба направити. До цієї пори багато українських робітників в Америці мало застановлялися над тими словами, які друкуються в робітничих часописах, а тримаються старої при-вички, мовляв, поїду тай побачу. Пускаються на "ризико" такі, які мають по четверо і більше дітей, немаючи навіть достаточного класового пере-конання і не можуть собі на-в'язати комунального жит-тя, а ідуть будувати комунізм.

Приїхавши на вільні широкі степи України, оглядаються кругом і починають думати, як то вони в Америці деколи їли "порок-чепс", "гамбургер-стейк", "пай", деколи на автомо-биль їздили, а після "пейди гуд-бул" мали. (Ще тільки деколи було!) Про це, що гододні ро-боти шукали, і не могли найти і з голоду в очач темніло, або що серед зими викидали їх з помешкання і не було чим рент заплатити, про це, що

свідче в Радянські Республіки. Але з яких членів дана комунна організована? Чи всі її члени класово свідомі? Чи всі ідуть з одною метою? Чи всі здібні до комунального життя? На це "Общество" а головню "Центральне Бюро" не звертало уваги. І під ріжними кличками в своїх "біюлетенах" організує кого попало, чи класово свідомого, чи не-свідомого. Раз хочеш їхати, записуйся в комуну і їдь.

"В чем дело?" І таку легковажну роботу, яку веде О.Т.П.С.Р. треба направити. До цієї пори багато українських робітників в Америці мало застановлялися над тими словами, які друкуються в робітничих часописах, а тримаються старої при-вички, мовляв, поїду тай побачу. Пускаються на "ризико" такі, які мають по четверо і більше дітей, немаючи навіть достаточного класового пере-конання і не можуть собі на-в'язати комунального жит-тя, а ідуть будувати комунізм.

Приїхавши на вільні широкі степи України, оглядаються кругом і починають думати, як то вони в Америці деколи їли "порок-чепс", "гамбургер-стейк", "пай", деколи на автомо-биль їздили, а після "пейди гуд-бул" мали. (Ще тільки деколи було!) Про це, що гододні ро-боти шукали, і не могли найти і з голоду в очач темніло, або що серед зими викидали їх з помешкання і не було чим рент заплатити, про це, що

"сіпирською трекою" йшли лішком з Торонто аж до Вен-кувер шукаючи роботи, вони не думають. Не хочуть думати, що знаходяться вони на вільній українській землі, де нема буржуїв і панів, на яких коліс й вони працювали.

І не дивниця. Таким людям комунальне життя, де треба шире працювати динне, чуже і неприємне. Бо вони не були членами робітничої організації, не читали часописів ні на-укових книжок, не брали ніколи участі в класовій боротьбі і приїхали будувати комуністичне життя, про яке немають найменшого поняття. Я не говорю про всіх, тільки про тих, які несвідомі і попали в комуну з необережності.

Ось такий темний чоловічок, дждавшись комунального зібрання, і заявляє, що через різні причини не може бути в комуні і примушений вертати назад в Канаду, хоч в Канаді ринив на гвалт їхати на Україну. Приїхавши на Україну, ще скорше ринив вертати назад в Канаду. І таких несвідомих слабодухів багато приїхало на Україну а між ними більша часть фамілійних, які й по-вертали назад в Канаду. Розуміється, Комуни і Радянські Республіки на таких слабодухах ніякої втрати немають, а шкода їх дітей, які невинно мучаться в подорожах з одну до другу сторону через несвідомість своїх батьків. Остало мо цих, які приїхали, а побалакаймо про тих, які думають приїхати на Україну, а особливо фамілійні. З свого бою я нікому не раджу пробувати, тому, що комуністи не пробу-ють. Комуністи обдумують, рішають і виконують. Комуні-стичні дії не страшні, ні праця, ні голод, ні холод, ні смерть. І американські українські робітники, які бажають ї-хати на Україну, повинні доб-ре застановитися перед своїм виїздом і мати на увазі, що на Україні між ріками не тече і плоти ковбасами не горюдж-ють. Подумай, товаришу, що ти їдеш з Комуною і тоби приї-деться жити по комунальному, ти повинен змінити свою інди-видуальну психологію ще в А-мериці, ти повинен їхати ко-муністом. Приїхавши в Кому-ну на Україну, ти повинен бу-ти готовий переносити голод і холод і ті всі недостачки, які комунам приходить пережи-вати на початках. Знай, що Радянська Україна зруйнована імперіалістичною і горожан-ською війною, ріжними банда-ми і голодом, і щоб все це на-

ладити, потрібно тяжкої праці та довшого періоду часу. І той товариш, який бажає приїхати на Рад. Україну, нехай знає, що застане широке поле до праці на економічній, культурній і політичній полі. До праці треба бути витривалим і тре-ба бути приміром для других.

Радянська Україна потребує помочи в будові господарства, яке знищене. Комуни, які організуються в Америці, можуть багато допомогти у від-родженню господарства, тільки організовані з відповідних і витривалих товаришів; кичем таких товаришів повинно бу-вати про всіх, тільки про тих, які несвідомі і попали в комуну з необережності.

Знай товаришу, що ти являє-ся піонером комуністичного життя, яке вимагає на почат-ках тяжкої праці і витривало-сті. Доводиться працювати днями й ночами на голім бор-щі і чорнім кавалку хліба. Треба забути про американ-ський "порок-чепс", "пай" і "гут таєм", яких зараз немає на Україні. Кожен повинен це зрозуміти і бути приготова-ним переносити всі недостачки, з якими зустрінеться на по-чатках. Треба бути завзятим, витривалим і переконаним, що спільними силами скоро на-правиться апарат комуні і че-рез кілька років можна осягнути свої цілі та дати своєю працею матеріальну і мораль-ну поміч Рад. Україні. Практи-ка нам показала, що до почат-кового комунального життя більше надаються класово свідомі, молоді і нежонаті муш-тини. Нежонатий швидко при-ривиться до тутешніх обста-вин і скоро змінє свої інди-дуальні погляди та стає завзя-тим до праці. На самих почат-ках замічається, що нежонаті більше зацікавлені комуною і дружно та активно працюють. Між нежонатими не заходить такого непорозуміння, щоб виявлялося гальмою і рідривом комунального авторитету. Через кілька літ, встановивши своє господарство, і привикнувши до комунального життя, змо-жуть й вони поженитися і ви-ховувати своїх дітей в кому-ністичному дусі для успішно-го добра всіх працюючих. З о-крема про жонатих укр. робіт-ників в Америці, можна сказа-ти наступне: кождий з них більше привик до самостійно-го життя, як нежонатий і кож-

дому з них приходить біль-ше думати про свою родину, як про загальну робітничу справу. Беручи під розвагу укр. жіноцтво в Америці, мож-но в більшій мірі класово не-свідоме і привикло до амери-канської поверховної цивілі-зації. Друге є те, що багато записується в комуну, щоб забезпечити своє фамілійне життя. Приїждять з великою родиною, з малими дітьми і стають тягарем в Комуни. По-стає невдоволення між родича-ми. Жінка з чоловіком почи-нає сваритися і відказувати. І таких темняків чимало пої-хало назад в Америку. І завдя-ки неплановій роботі О.Т.П.С.Р. записується такий несві-домий елемент в Комуни та деморалізує інших товаришів, які всеціло віддають себе пра-ці. До цієї пори більше зверта-ють увагу на фінансові сред-ства Комуни, як на склад чле-нів. Записувалися в Комуни люде, які ніколи не були члени-ми робітничих організацій, тільки на три місяці перед сво-їм виїздом записувалися в члени О.Т.П.С.Р. І ці такі несві-домі, політично неграмотні елементи здібний до кому-нального життя? Чи такі люде можуть бути приміром для о-кружуючих селян? Через таких "членів" не раз мені дово-дилося капітати очима перед тутешніми товаришами.

Я переконаний, що О.Т.П.С.Р. признається до своїх поми-лок і від тепер зверне серйозну увагу на організацію комун. Краще менше, але ліпше.

На закінчення цього корот-кого нариса, я скажу, що ор-ганізувати комуну треба ви-ключно з твердих, класово свідомих робітників, як муже-ського, так і женського полу, які готові віддати всі свої здіб-ності та фізичної, як і умо-вності праці в будові нового жит-тя в Рад. Республіках. Запису-ватися в комуну і їхати з нею може тільки той, хто не шукає розкоші та багатства, а при-готований на тяжку невтому працю та свідомий, що він є піонером в творенні нового соціалістичного суспільства.

І. О. Лисовський, член комуні "Хлібороб".

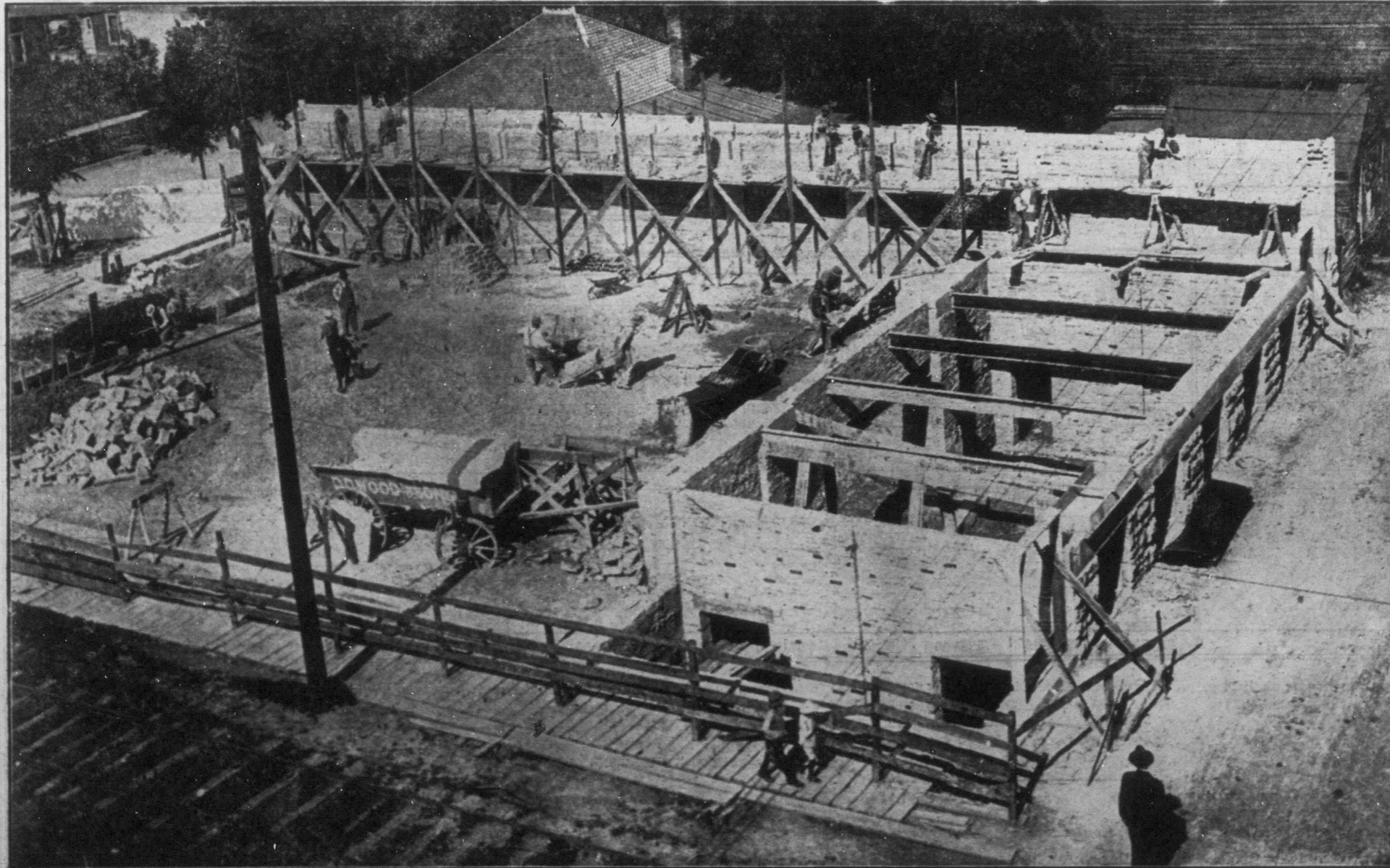
На Катеринославщині, 12 січня 1924.

СПРАВА ДОПОМОГИ НІМЕ-ЦЬКИМ ВЧЕНИМ.

Професор Маневич порушує в пресі справу необхідності організації допомоги німецьким вченим. Останні відомості дають жахливу картину заги-белі наукових скарбів Німеч-чини, тяжкий стан музеїв, уні-верситетів, бібліотек, видав-ництв, нарешті й самих робіт-ників. Становище німецької науки та вчених дійсно ката-строфічне. Маневич нагадує, що німецький Черзоний Хрест перший подав руку допомоги Союзним Республікам підчас голоду й висловлює певність, що українське громадянство відгукнеться на загибель скар-бниць людських знань. Мане-вич пропонує організувати спеціальну комісію допомоги німецьким вченим, до діяльної участі в якій треба зятити ро-бітників.

На площі перед Казанським собором в Ленінграді буде поставлений пам'ятник відомо-му російському соціалістові й ідеологові соціалістичної думки в Росії Плеханову. Мо-дель пам'ятника виготовив відомий Гімзбург.

На Всеукраїнському Зізді Рад голова Туркестанського Центр. Викон. Комітету Алієв у докладі підкреслив, що сіль-ське господарство Туркестану поступово відновляється. У Фергані під кінець 1923 року довели засівну площу до 300 тисяч з лишком десятин. Від-новлюється розвід бавовни, зліквідоване басманство. Бі-ляв торгу й промисловості дає 140 мільонів карбованців проти 59 мільонів минулого року. У народній освіті про-роблено значну роботу. В Тур-кестані є понад півтори тисячі культурно-освітніх установ. Радянський апарат переходить на місцеву мову.

Будова Укр. Роб. Дому в Вінніпегу в повному розгарі. По правій боці видно пильницю, в якій тепер приміщена друкарня.

